

סיכום הלכות מה'ביאורים ומוספים' דרשו

הנמצאים על הדף, לפי הספק 'דף היומי בהלכה'. ממוספר לפי המספור שנמצא על הדף.

הספק מבחן 30
תמוז תשפ"ד
מיועד לחזרה ולא להלכה.

סי' רמ"ט	[ס"ק כב]	סי' רמ"ח
<p>[ס"ק א] (1) אין הולכים בער"ש יותר מג' פרסאות, כפי מהלך י' פרסאות ביום. שיעור פרסה: 8000 אמה (מיל: 2000, פרסה: 4 מיל). זמן הליכת מיל: 18 דק' (4 מיל: 72 דק'), וי"א 22.5, וי"א 24 דק'. לעניין חמץ בהפסד מרובה, אפשר להקל שאם הבצק לא שהה 22.5 דק' לא החמץ, אא"כ יש סימני חימוץ. במליחת בשר יש להחמיר אף בדיעבד, אם לא שהה המלח על הבשר לכל הפחות 22.5 דק'.</p>	<p>(14) כשמגיע ליבשה אסור לזוז מד"א. ואם מוכרח לרדת מהספינה כגון באופן שיורדים גשמים או לעשות צרכיו, מותר ללכת בכל העיר.</p>	<p>[מ"ב בהקדמה] (1) אין מפליגין פחות מג' ימים, שמה יצטרך לעשות מלאכה משום פיקו"ג. נח' בדין המכניס עצמו לסכנה בשבת, באופן שיבוא עי"ז לפיקו"ג, האם זה איסור דאורייתא או דרבנן. אסור לעשות פעולה או להכניס עצמו למצב שלא יוכל לקיים מצוה, כגון לקחת כדור שינה לפני קיום מצות אכילת מצה וכדו'. וכן מוטל על אדם לדאוג לפני זמן קיום המצוה שיוכל לקיימה, ולכן ידאג לפני השינה לקום בזמן לקר"ש ותפילה. לצורך מצוה מותר להפליג אפי' בער"ש, ולכן אף אם צריך ניתוח שאינו דחוף והרופא יכול לנתחו רק בסמוך לשבת, נחשב צורך מצוה ומותר. וי"א שמותר רק במקום שאין וודאות שיהיה חילול שבת.</p>
<p>(2) מותר ללכת בער"ש ג' פרסאות בלבד, ואין חילוק בין בקיץ או בחורף, כמו שאין חילוק בדרך קשה או קלה, מישור או עליות.</p> <p>(3) הב"ח מיקל בעגלה אחר הצות, דיכול לשער משך זמן הנסיעה, משא"כ בהולך רגלית. אך גם בנסיעה יחשב את התקלות שעלולים לקרות, שיוכל להגיע קודם השבת.</p>	<p>[ס"ק כה] (15) היוצאים בשיירה וצריכים להלל שבת אפי' באיסור דרבנן. איסור דרבנן, כגון עצם הרכיבה על בהמה, ואיסור תורה, כגון איסור תחומין ביותר מ"ב מיל ומעביר ד"א.</p> <p>[ס"ק כו] (16) מותר לצאת מהבית בימים א'-ג', אפי' שיודעים שיגיעו למדבר רק בער"ש, שיש לחשב את מועד יציאתם מרגע עזיבת ביתם.</p> <p>(17) סומכים עכשיו שמסכנים בעצמם קצת לא להלל שבת. מי שעבר והכניס עצמו לידי פיקו"ג, אין לו היתר לעבור איסור משום פיקו"ג.</p>	<p>(2) או שיעשה הגוי עבורו מלאכה. באופן שמנהיגי הספינה יהודים, נח' האם אסור להפליג בה (אפי' מתחילת השבוע) ועובר על כמה איסורים אפי' אם בלעדיו תפליג הספינה עם יהודים אחרים, או שבספינות של ימינו אם אין אפשרות לנוסע להעמיד את הספינה בשבת מותר, ומ"מ לא יהנה מהמלאכות שעושה הישראל עבורו, ורק למי שיודע בעצמו שלא יהנה מכך שהספינה תקדים לבוא יותר מהר. וי"א שמותר רק לצורך גדול או במקום חולי. אך מיום ה' ואילך אין להקל בכ"א. וכן נח' לגבי ספינת קיטור. ספינת נכרים המושכרת לישראל, אם הפועלים והמנהיגים יהודים דינה כספינת ישראל ואסור, ואם הם נכרים מותר בתחילת השבוע, בפרט בנסיעה לאר"י.</p>
<p>[ס"ק ג] (4) אין הולכין יותר מג' פרסאות שיוכל להכין צרכי שבת. אך כשיהיה לו אפשרות לקנות אוכל במקום שהולך לשם, מותר.</p> <p>(5) צריך ליהרר שלא ילך עד סמוך לערב. צריך לחשב שיגיע למחוז חפצו לפחות שעה לפני שבת. החזו"א לא היה יוצא בער"ש אחרי הצות, ולא בנסיעה שאורכה יותר מ-4 שעות. כשלא הוא הנוהג, צריך לחשב שהנהגה יוכל לחזור לביתו קודם שבת.</p>	<p>[ס"ק כז] (18) כיון דממילא נסבב לבסוף ובאונס של פיקו"ג אין כאן חילול. הסתפקו האם היוצא בשיירה ג' ימים קודם שבת שהגיע ליישוב לאחר יום או יומיים, מותר להמשיך בדרכו או לא, ומהמ"ב מדוייק שמותר. חייל שיש לו משימת פיקו"ג, ויכול לעשותה ביום ו', אם כרוך בטורח רב אינו חייב להקדים.</p>	<p>(3) או משום איסור תחומין. אסור לנסוע ברכבת או חשמלית של נכרים, דרחב ד"ט. ואם יודע שישע בהן בשבת אסור אף ג' ימים קודם השבת. ואסור אף במקומות שאין בהם איסור תחומין, ומשום שגופו מתנדנד בנסיעה יש בזה שבות מדאורייתא, וכן אסור לטוס ע"י נכרי מצד צער הטיסה ומצד איסור תחומין, ומצד הנאת הישראל ממלאכת הנכרי.</p>
<p>[ס"ק ט] (7) לכתחילה ידחה סעודת האירוסין ליום אחר. אך סעודת נישואין מותר לעשות ביום ו' אם הנישואין היה בער"ש, ואי"צ לדחות.</p> <p>(8) סעודת שידוכין שלנו, במקום א' כתוב דנחשב סעודת מצוה, ובמקום אחר כתוב דלא נחשב.</p>	<p>[ס"ק כח] (19) העולה לאר"י ויש סכנה בנסיעה, או שלא תהיה לו פרנסה, או שיש לחוש שילדיו יצאו לתרבות רעה, אין מצוה ואסור לו לעלות. אך לילדים קטנים אין סכנה לנסוע.</p> <p>(20) להלוח באר"י ד"א מצוה, דווקא כשמכוון לקיים מצוות יישוב אר"י, אך טיול בעלמא ספק וצ"ע.</p>	<p>(4) עיקר האיסור משום ביטול מצות עונ"ש. ולפ"ז מותר להפליג סמוך ליוה"כ, דאין בזה ביטול עונ"ש שבת.</p> <p>(5) כל ג' ימים הראשונים יש צער, שגורם שלא יאכל ולא יוכל לקיים עונ"ש. מותר לעקור שן אפי' תוך ג' ימים לשבת (אך לא בער"ש), דבדר"כ הכאב נמשך יום אחד.</p>
<p>[ס"ק י, יא] (9-10) אסור לקבוע סעודה בער"ש, שיכנס לשבת כשתאב לאכול, כיון שמרבה בסעודתו לא יאכל בלילה לתיאבון, וכן שמה הסעודה תימשך ולא יהיה תאב לאכול, ועוד שמתוך הטיידה לא יתעסק בצרכי שבת. נפק"מ כשיש מי שיכין את צרכי השבת.</p>	<p>[ס"ק לא] (21) כשיגיע למקום ללא סכנת נפשות ישבות שם. ואין צורך לפשוט חלק מבגדיו כדי לא לעבור על תחומין, כיון דתלויי בבעל הממון ונגרר אחריו, וכיון שהוא מותר משום פקו"ג גם ממונו מותר, וגם מותר להוציא בידיו, וצ"ע. ולכן אסור לו לצאת בבגד חבירו, דאין ממון אחרים נגרר אחריו. וי"א שמותר לחיילים לקחת אוכל ומשקה שצריכים ולא שאר דברים, ויש מתירים רק מה שלובש, אבל מתירים אם הגוי מוציא לכל דבר שנחשב צורך מצוה.</p>	<p>(12) שרי להלוח בערב שבת. אסור ללכת בער"ש יותר מג' פרסאות, אך כשנוסע בעגלה או רוכב על סוס מותר אפי' הרבה יותר, כל עוד יגיע קודם שליש היום. ויש מקילים אפי' אחר הצות היום, ובלבד שיעמוד לשבות בעוד היום גדול, וכשמוליך עמו מזונות נח' אם רשאי לילך יותר מג' פרסאות.</p>
<p>[ס"ק יב] (11) סעודת פדיון הבן שנדחתה, יש להסתפק אם נחשב סעודת מצוה לעניין לדחות תענית של עש"ת בער"ש, וי"א שנחשב. פדיון שזמנו ביום א' וחל בת"ב נדחה, אבי הבן והכהן אינם צריכים להשלים התענית. אך פדיון נדחה שנעשה ביום זה, משלימים.</p>	<p>[ס"ק לו] (23) במקום שלא נהגו להקל לא יקל, דבעי' מצוה גמורה. נח' האחרונים האם מותר לרופא תורן לחזור לבית בער"ש (אפי' שיצטרך לחזור לביה"ח ע"י חילול שבת לטפל בחשיב"ס) שלא יתבטל עונ"ש, או לא. היודע שאם יתענה בצו"ג יש חשש שלא יוכל להתענות ביו"כ, יצום בצו"ג, כמו בספינה שמותר להפליג לדבר מצוה ג' ימים קודם שבת אפי' שאפשר שיחלל. להחשיך על התחום (שזה מעשה ועובר על "אם תשיב", וי"א שזה איסור שבות דאורייתא) שהתירו רק לפקח על עסקי כלה ומת ולא לשאר מצוות, חמור יותר מלהפליג בספינה שאינו עושה מעשה ומותר לצורך כל מצוה.</p>	<p>[ס"ק יט] (13) לפעמים אף בשבת מותר להפליג. ומכיון שיש אופן המותר, מותר לדבר בשבת על הפלגה בספינה, ואין בזה משום "ודבר דבר". י"א שמותר לומר בשבת סתם לשון נסיעה, כיון שיש אפשרות להפלגה או לרכיבת אופניים. ויש אוסרים כיון שסתם נסיעה היא ברכב.</p>
<p>[ס"ק יג] (12) מותר לעשות סעודה שזמנה בער"ש, דחשיב מצוה. ונח' האם מוכח מכאן שסעודת ברית שלא בזמנה נחשב מצוה או לא. וכן נח' האם סעודת ברית בזמנה היא מדאורייתא או מדרבנן, ונפק"מ האם דוחה סוכה. וכן נח' מתי יש לעשות סעודת בר מצוה כשחל ביום ו', האם בער"ש או בליל שישי או בשבת. וי"א שאם נער הבר מצוה דורש בד"ת בשעת הסעודה, נחשבת כסעודת מצוה אפי' אם אינה בו ביום. סעודת חוה"מ מותר ומצוה להקדים, ונח' האם מותר לעשות סעודת ר"ח בער"ש.</p>	<p>[ס"ק יז] (24) מותר לצאת מהבית בימים א'-ג', אפי' שיודעים שיגיעו למדבר רק בער"ש, שיש לחשב את מועד יציאתם מרגע עזיבת ביתם.</p> <p>(25) סומכים עכשיו שמסכנים בעצמם קצת לא להלל שבת. מי שעבר והכניס עצמו לידי פיקו"ג, אין לו היתר לעבור איסור משום פיקו"ג.</p>	<p>[ס"ק יט] (13) לפעמים אף בשבת מותר להפליג. ומכיון שיש אופן המותר, מותר לדבר בשבת על הפלגה בספינה, ואין בזה משום "ודבר דבר". י"א שמותר לומר בשבת סתם לשון נסיעה, כיון שיש אפשרות להפלגה או לרכיבת אופניים. ויש אוסרים כיון שסתם נסיעה היא ברכב.</p>

13) מצוה להקדים סעודת המצוה לשחרית כמו לגבי פורים שחל בער"ש דיש להקדים קודם חצות, ולמהרי"ל קודם ט' שעות.

[ס"ק טו] 23) בקביעת סעודה כמו שרגיל בחול, מותר כל היום. וכן מותר לאכול סעודה כזו אע"פ שאינו רגיל לאכולה בשעה כזו בימות השבוע.

24) סעודה שנהוג בה בחול מצוה להימנע מט' שעות, וכן הקובר מתו בער"ש או עריו"ט, לא יאכל סעודת הבראה לאחר ט' שעות.

[ס"ק טז] 25) אם התחיל בקביעות סעודה אינו מפסיק, אבל בשקיעה מפסיק ולא יטעום כלום עד שיקדש.

[ס"ק יז] 26) מצוה להימנע מלקבוע סעודה מט' שעות. אך מי שלא אכל סעודה ג' קודם מנ"ק (היינו קודם ט' שעות) בעריו"ט שחל בשבת, יכול לאכול ויזהר לכתחילה לאכול רק מעט פת, שיאכל בלילה לתיאבון.

[ס"ק כ] 30) התנה להתענות בער"ש עד אחרי מנ"ק קודם קבלת התענית, ובשעת קבלת התענית לא הזכיר התנאי, אפשר שזה ע"ד כן.

31) באופן שאינו צם עד צאה"כ, נח' האם לומר 'עננו', וכן 'צום תעניתנו' במנחה בזמן התענית.

32) קיבל בליבו להתענות חצי יום, ובטעות אמר נוסח הרגיל, בדיעבד מועיל שיתקן דבריו אפי' בלילה. (ואולי אפי' לא פירש ולא תיקן כלל, רשאי להתענות חצי יום).

[ס"ק כב] 33) המקבל תענית יחיד בער"ה שחל בער"ש, לא ישלים אא"כ נמצא במקום שמתענים בער"ח וקוראים 'יחל' ונמנה עמהם, שישלים אפי' בער"ש.

34) תענית יחיד ביום שמתו הוריו, לא ישלים. ובזמנינו מפני חולשת הדורות אפשר להקל בחיוב תענית זה, בפרט לבני תורה.

35) המתענה בכל ער"ש והשלים פ"א, צריך לנהוג כן לעולם. והרגיל ונאנס צריך התרת נדרים, בשונה מתענית ציבור.

36) בתענית ביום שמתו הוריו, נח' האם צריך להשלים גם בער"ש כבחול וכפי שנהג ביארצי"ט הראשון, או שלא צריך להשלים וכפי שנהג בפעם הראשונה שחל בער"ש.

ס"ה ר"ג

[ס"ק א] 1) ישכים בבוקר להכין צרכי שבת, דכתיב 'והכינו'. ויש בזה ב' עניינים: א. לדאוג שיהיו מוכנים לו צרכי השבת, ב. להתעסק בעצמו, שבכך מכבד השבת. 2) מי שמוטל עליו להכין צרכי השבת חייב להשכים, ולא מי שאינו מוטל עליו, אע"פ שצריך להכין דבר אחד. 5) יקנה ואח"כ יתפלל, שזו הפצני שמים היא. וכן מאחרים ביו"ט להתפלל כדי שיוכלו לטרוח לסעודה.

[ס"ק ב] 5) יקנה ביום ו', והוא יותר טוב מיום ה'. ואפי' שיש יותר טירחה ביום ו'. וכן יאפה ביום ו'. אלו המכונים בפ"א לכמה שבתות, או קונים אוכל מוכן, ממעטים בכבו"ש, ויש לדון כל מקרה לגופו. דברים שצרכים הכנה מרובה, אפשר לקנות ביום ה'.

6) בימים הקצרים, וכן כשיודע שלא יוכל להכין בער"ש, יקדים לקנות מאמצע השבוע.

10) מצוה לטעום מכל תבשיל בער"ש, ושכרו אריכות ימים ושנים.

11) כדי לתקנם יפה כהוגן, וכן כדי שלא יכעס על ב"ב שהקדיחו התבשיל, שכתוב "וידעת כי שלום אהלך". גם המתענה בער"ש יטעם ויפלוט, וכן בער"ש חזון יטעם, ונח' האם יפלוט או יבלע.

[ס"ק ג] 15) ישתדל להכין בעצמו צרכי השבת, והשומר שבת בעוה"ז אפי' נתחייב גיהנם אינו נענש בשבת משעה שהתחיל בהכנות, וכן מאז מתנוצצת עליו קדושת השבת. ולא די בפעולה אחת, אא"כ רוצה ללמוד או מצוה אחרת, ולפחות יתקן דבר, וכל המרבה הר"ז משובח.

16) מצוות כיבוד שבת מוטל על כל אדם. והמתעסק רק לצורך אחרים, ספק האם יוצא יד"ח 'והכינו'. 17) וכן בעריו"ט צריך להתעסק בעצמו, אפי' יש לו משרתים.

18) מצוה בו יותר מבשלוהו, אפי' שכר את חבריו שיעשה עבורו.

19) ויש לפנות קורי עכביש מער"ש, ובשבת אסור משום מוקצה. ואם מחוברים לכותל, יש מי שאסר משום תולש, (ותימה).

20) צריך לכבד הבית מאבק. אך חדרים שאין כוונתו להשתמש או שנוסע מביתו, אי"צ.

[ס"ק ו] 22) מבואר בס"ר מ"ב דצריך בכל מקום, לענג את השבת במאכלים ומשקים החשובים עונג. ועיקר החיוב בג' הסעודות הוא בפת יותר מתבשיל. אין חיוב לאכול בשר ולשתות יין בשבת. והנודר מהם, מתירין לו בשבת שהוא מצוה.

ס"ה רנ"א

[ס"ק א] 1) זמן סגירת החנויות הוא קודם זמן הדלק"ג. הסתפקו האם יש איסור לקנות בחנות שלא סגרה קודם זמן הדלק"ג. ומ"מ אסור משום מסייע לדבר עבירה. וגם אם צריך לקנות לצורך שבת, לא יפתח המוכר את החנות כבימות החול.

2) כתב בביה"ל שבעל מלאכה צריך להפסיק ממלאכה שעתיים וחצי קודם צאה"כ (מנ"ק). וראוי לסגור החנויות כשעה קודם השקיעה, וסגירת החנויות באיחור מכשילה הנשים לחלל שבת.

[ס"ק ב] 3) אינו רואה סימן ברכה ממלאכה בער"ש. אסור לעשות מלאכה ואפי' בחינם, אא"כ לכבו"ש או צורך מצוה.

[ס"ק ג] 4) מנחה קטנה היינו תשע ומחצה, דהיינו שעתיים וחצי קודם צאה"כ, והוא כשעה ורבע קודם שמתכסה השמש.

5) הסומך על המקילין לא הפסיד. ראוי לשלוח אדם להפסיק את הציבור ממלאכה מזמן מנ"ק. כשהזמן דחוק מותר לכתחילה לגלח בעיו"ט עד זמן מנ"ק. לא יבנה סוכה בער"ש אחר חצות.

[ס"ק ד] 6) מלאכת עראי מותרת. מלאכת קבע, כגון תפירת בגדים חדשים וסידוד הבית לצורך שבת מותר גם ממנחה ולמעלה. גדר קבע ועראי תלוי אם קובע עצמו להתעסקות או דרך אגב. ולפ"ז אסור אפי' לתפור כפתור או לסייד ביתו אף אם עושה כן רק באופן חד"פ. וי"א שמותר להג' בגדים אחרי זמן מנ"ק, אפי' שלא לצורך השבת. נח' האחרונים האם מותר כתיבת ד"ת בקביעות, או רק כשהוא דבר האבד.

[ס"ק ה] 7) מי שאין לו מה לאכול, ולוה כסף לצרכי השבת, מותר לעבוד בער"ש כל היום כדי לשלם החוב, שאם נאסור עליו לא ילווה.

8) וכן לעניין חוה"מ וה"ה הכא, מותר לפועל לעבוד כשצריך למזונות ב"ב אפי' כשיש לו אוכל לעצמו, ואפי' שאין עבודתו לצורך השבת והמועד, ואינו חייב למכור כלי שלא יצטרך לעבוד. עדיף לעשות מלאכה בצינעא, אבל אם אינו יכול מותר גם בפרהסיא.

9) אפי' צריך רק לעונ"ש מותר. מי שיש לו רק לחם ומים ואין לו כסף, מותר לעשות מלאכה בער"ש (ובחוה"מ מחלוקת), דעיקר טעם האיסור הוא שלא ישכח להכין.

[ס"ק ו] 10) אסור לכתוב לחבירו בשכר אא"כ דחוק לצרכי שבת, כיון שההתעסקות היא מצוה בעצמה, משא"כ תיקון בגד אסור בשכר אף לצורך שבת. כתיבת ספרים לעצמו מותרת, דזה דבר מצוה. וכן מותר בער"פ לכתוב דרך לימודו, דאינה נראית מלאכה גמורה, משא"כ כשכותב לאחרים שאסור גם אם אינו נוטל שכר, משא"כ בער"ש.

[ס"ק ז] 12) יש לזהר מלגלה אינו יהודי, ואפי' בחינם.

13) האריז"ל לא גילה אפי' לצורך שבת משהגיע זמן מנחה ולא התפלל, [משמע שאסור רק סמוך למנ"ק, ולכתחילה אפי' קודם לכן] מחשש שלא יתפלל, ומחמת איסור עשיית מלאכה, ובעריו"ט המנהג להקל כל היום.

14) מקילים אפי' לאחר זמן מנ"ק, דקוראין לבוא לביהכ"ס ואין חשש שיעבור זמ"ת. וצריך להפסיק מעיסוקיו וללכת מיד כשקוראים, ומועיל דווקא לרגיל להתפלל בציבור, או במנין או בזמן קבוע (אפי' לא קוראים). וכן מותר ללכת למרחץ בער"ש לאחר זמן מנחה, ויש מודקדים לא ללכת אחר חצות עד שיתפללו מנחה, ואין למחות במקילים דווקא כשיספיקו להתפלל בזמנה לאחר שיקראו להם.

[ס"ק ט] 16) ימעט בלימודו בער"ש כדי להכין צרכי שבת. ואם יש לו משרת אינו צריך, ויצווה אותו להשאיר דבר אחד שיכין בעצמו.

ס"ה רנ"ב

[ס"ק א] 2) כיון שמתחיל בער"ש שרי. נח' האם מותר לגרום (כגון ע"י שזון שבת) בער"ש שמלאכה תתחיל בשבת.

[ס"ק ז] 5) הפורס מצודות בשבת ומיד נכנס (כשאוחז המצודה או כשהצידה מכוחו) החיה, חייב. אך אם נכנסה לאחר זמן יש בזה איסור דרבנן.

[ס"ק ח] 6) מותר למכור לגוי כשיצא מביתו מבע"י, ואם אין שהות לזה, אסור. מותר להניח מכונה לממכר משקאות בעיר שרובה נכרים, ויכוון לא ליכות במעות עד מוצ"ש, וכן שיתכוון להקנות את המוצר מלפני שבת לכל מי שיקחנו בשבת, דבאיסור דרבנן מועיל ברירה.

[ס"ק יד] 8) בזמן הזה כשנותן כלים לכובס, דינו כקצץ דקצבתו ידוע. וכן בזמנינו, כיון שעשוי לשלם לפועל כפי שידרוש, נחשב כקצץ.

[ס"ק טז] 9) האומר לכובס שצריך הבגדים במוצ"ש אסור אפי' קצץ, דכאומר לו לעשות בשבת. וכן אסור לקצוץ עם נכרי שידפיס לו מודעה בעיתון המודפס בשבת. נראה

שאסור לחתום על צ'ק או הו"ק בבנק של נכרים כשתאריך ההפקדה בשבת, אך י"ל דכיון דלא מקפידים להפקיד הכסף באותו יום של תאריך ההפקדה, מותר, וטוב להודיע להם שאינו מקפיד על התאריך. וכן מותר למסור רכב למוסך ובלבד שלא יאמר להם מראש, שיחזירוהו במוצ"ש עד יום שני.

[ס"ק יט]

11) **אם לא קצץ, אסור לתת בער"ש א"כ יש שהות לגומרה מבעו"י.** ואפי' אם הנכרי אומר שיעשה בשבת אפשר דמותר, דיש לו אפשרות לעשות מער"ש.

[ס"ק כד]

12) **אם הייתה מלאכה מפורסמת, שידועים עליה ג' בנ"א, טוב להחמיר ולאסור.**

[ס"ק כז]

14) **כשקצץ מותר לישראל ללבוש הכלי בשבת אע"פ שנהנה בלבישתו, דהגוי עשה ע"ד עצמו. נח' האחרונים האם מותר להנות מחפץ שנכרי קנה בשבת עבור ישראל באופן המותר, ואם זה מאכל יש להחמיר.**

[ס"ק כט]

15) **צריך להמתין במוצ"ש בכדי שיעשה, שלא יהנה ממלאכת שבת, וכן כדי שלא יאמר לנכרי לכתחילה לעשות לו מלאכה. נפק"מ, האם לאחרים אסור להנות מזה, וכן האם חכמים אסרו להנות מזה ביו"ט שני. וי"א שכשקצץ עם הנכרי, מותר לבילי יו"ט שני לאחר בכדי שיעשו לכל הטעמים.**

[ס"ק ל]

16) **אם המלאכה הייתה מתוקנת בער"ש, והמכה בפטיש (תיקון שאסור מדרבנן) עשה בשבת, מותר. וכן מותר להנות מנר שהודלק עבור ישראל (כשכוונתו להנות מזה לאחר כיבוי הראשון) אפי' ציווה לנכרי להדליק, כל עוד יש נר שדולק כבר, דאפש"ל דנהנה מהנר המותר, אך לעניין צחצוח נעליים באופן האסור, נהנה מהצחצוח ואסור ליהנות עד כדי שיעשו במוצ"ש, וכהאיסור כשכוונתו ליהנות מריבוי האור משני הנרות יחד. וכן אסור לומר לנכרי להדליק לו מזוג ביום חם, ואינו דומה להדלקת נר נוסף.**

[ס"ק לא]

17) **אסור ליקח כלים מהאומן בשבת ויו"ט אפי' ע"י גוי, דעובדא דחול הוא. ונאמרו כמה גדרים מהו 'עובדין דחול'.**

[ס"ק לה]

18) **מותר לפתוח מים סמוך לחשיכה שישקה הגינה. וכן אין חשש איסור במים של מזוג הנשפכים לגינה, וכן במי כיוור הנשפכים לגינה שמותר אפי' בשבת עצמה, דאין כוונתו בכך וזה גרמא בכח שני.**

[ס"ק לו]

19) **מותר להניח קילור עבה בער"ש, כשהיה שרוי מבעו"י, וכן מותר לערב תרופה במאכל מבעו"י ולאכול בשבת. ונח' האחרונים האם מותר לערב גלולה במאכל ובאיזה אופן.**

[ס"ק לח]

20) **בשבת אסור להניח קילור עבה, שמא ימרח את המשחה שכבר נתמרחת על התחבושת, אך מותר בצורך גדול במקום חולי להניח משחה ע"ג פצע בלא למרוח.**

[ס"ק מז]

21) **מותר לתת מוגמר אפי' מוגה בכלי. ואם היה מוגה בכלי עם נקבים ופקקם מער"ש, מותר לפותחם אפי' בשבת. אסור למלול בשמים לתת ריח בבגדים.**

[ס"ק מ]

23) **טוענין בקורת בית הבד והגת מבעו"י, והשמן והיין היוצא אף בשבת מותר. וכן מותר להכניס מים**

למקפאי סמוך לשבת וכן להוציא קרח בשבת שיהפך למים, דלא נחשב גולד.

[ס"ק מה]

24) **יש אוסרים בכ"מ שיש לחוש להשמעת קול, דאיכא זילותא לשבתא. וכן אסור להפעיל (אם לא בשעה"ד) מכונת כביסה וייבוש לפני שבת שתמשיך לעבוד בשבת, משום זלזול ומשום דיש לחוש שיעשה מלאכה אסורה. אך להפעיל גנרטור המרעיש, אין איסור השמעת קול, דזה הדרך.**

25) **ישראל שמסר תבואה לנכרי מבעו"י, לא יעמוד אצלו דמיהוי כשלוהו. וכן משום 'ממצוא חפצך', ומותר לשמור עליו שלא יגנוב ועדיף לא לעשות כן, ואשרי הבוטח בה'.**

[ס"ק נ]

28) **הכל יודעים שדרכן להעמיד כלי משקולת מער"ש ולא יהשדוהו שהעמיד בשבת. נח' האחרונים האם מותר לכוון שעון מעורר מער"ש שיצלצל בשבת אם נשמע הצלצל מחוץ לחדר שישן, שהרי יבואו לחושדו שכיוון בשבת.**

29) **וכן נח' האם מותר לשחרר את ניצרת הפעמון של שעון מעורר (מיכני), דהרי זה גרמא לאיסור דרבנן, או שאסור. וכן נח' האם מותר לשחרר או לסגור ניצרה בשעון עם סוללות, משום בונה וסותר. ולמקילים צ"ל דאע"פ שלכא' יש בזה 'אוואש מילתא', ידונוהו לכף זכות שרק שיחרר את הניצרה ולא כיוון את השעון בשבת.**

30) **מוכה שאסור להעמיד את כלי המשקולת, אפי' ע"י גוי ולצורך מצוה. ונאמרו כמה גדרים באיסור: תיקון מנא מדאורייתא (ועכ"פ מדרבנן), איסור בונה או מכה בפטיש. וכן להדליק מנורה חשמלית אסור משום בונה כלי, ובמחובר לבית משום בונה במחובר. מותר להפוך שעון חול למדוד זמן, וככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו.**

[ס"ק נא]

31) **לא יצא בער"ש בסמוך לחשיכה בחפץ שרגיל לאוהו בידו, משא"כ בדברים שאין רגיל שמותר, דלא חששו שישכח ויצא.**

[ס"ק נה]

32) **מצוה גם לאשה למשמש בכלים (בגדים) במקומות שדרכה להשתמש, שמא תוציאנו לרה"ר.**

33) **ויבדוק במקום שמכניס הפצוי בתוכו. לכלוך בכיסים, בטל לבגד. צרוורות עפר במגעליו, לא בטל. לכלוך הדבוק לבגד או לגוף, בטל. מותר לצאת לרה"ר (או לכה"פ לכתמלית) עם שיורי מאכל בפה שאין הדרך להוציאם אם אינו מקפיד עליהם. ונכון לזיזרה במקום שאפשר.**

[ס"ק נו]

34) **אם הוא רוצה לצאת חוץ לעירוב, צריך למשמש מתחילה. נח' האם אסור להחזיק חפצים בכיסים אפי' בבית, ויש להחמיר בזה במקומות שיש רה"ר דאורייתא. החיוב למשמש בשבת כשיוצא חוץ לעירוב, הוא דווקא כשהוצאה היא מדרבנן, או כשעובר ולא משמש מבעו"י.**

ס' רנ"ג

[מ"ב בהקדמה]

1) **'שהיה' מיקרי, שנותן תבשיל מער"ש ע"ג הכירה ובשבת נוטלה. י"א שמותר לכתחילה לתת בשבת תבשיל (שאינן בו איסור בישול) ע"ג 'דיאטור' וכדו', ויש מפקקים בזה ואין למחות במקילים. אך אסור לתת ע"ג תנור נפט וכדו', דיש המחממים בו בחול.**

[ס"ק ב]

2) **כירה שהוסקה בגפת אסור ליתן עליה תבשיל, משום דעבדי גחלים וחיישינן שיחתה. מותר להשהות קדירה**

מער"ש ע"ג חמי טבריה ושאר תולדות חמה ואור, דלא שייך בזה חיתוי.

[ס"ק ה]

4) **ואם היה התבשיל נתון מבעו"י, צריך לסלק כשיחשיך. ואם שכח להסיר לפני שבת, חייב להסיר בשבת על אף שהוא מוקצה, וכ"ש כשהזיד.**

[ס"ק ו]

7) **אסור ליתן תבשיל א"כ נתבשל כ"צ ומצטמק ורע לו. ואם יש בקדירה גם יפה לו וגם רע לו, הולכים אחר הרוב.**

[ס"ק ז]

15) **אם הבשר חי שא"א להתבשל לסעודת הלילה, מותר. אסור להעמיד בשר חי בער"ש ע"ג כירה שתתחיל להתחמם בשבת ע"י שעון, דשמא יחתה.**

16) **ירק וקלי הבישול לא מהני שהוא חי. ואם הם מתבשלים עם עוד תבשילים רבים ומחמת הריבוי מתבשלים זמן רב, לא חוששים שיחתה.**

[ס"ק י]

17) **בשר חי שלא התבשל, מותר ליתנו סמוך לשקיעה ממש. נח' האחרונים באופן שקיבל שבת לפני השקיעה, האם תלוי בזמן השקיעה או בזמן קבלת השבת.**

[ס"ק יא]

19) **ולא גוזרים שמא יחתה, דהרי לא התבשל כלל. ואם התחמם בשיעור של י"ס, נחשב כהתחיל להתבשל. ולפ"ז מותר לתת חתיכת בשר חי רק בקדירה שהתבשיל התחיל להתבשל והצטנן, ובא ליתנה ע"ג הכירה.**

[ס"ק יב]

20) **אם התבשל קצת, חוששים שיחתה למחר בישולו לאכול בלילה. בדברים שלא שייך בהם בישול ואכילה כמו מדורה להתחמם, אין גזירת חיתוי ומותר. חימום מים לרחיצה, דינו כחימום מים לשתיה וחוששים לחיתוי.**

[ס"ק יג]

21) **אסור להשהות שמא יחתה, א"כ הוציא את הגחלים חוץ לכירה, כדעת הרמב"ם, ודלא כבעה"מ שמספיק שיגרוף לצד אחד לתוך התנור (כלעניין איסור 'חזרה').**

[ס"ק יד]

22) **וכיסה את כל הגחלים, כלומר שיעשה פעולת כיסוי כלפי כל הגחלים, אע"פ שרק מיעוטן מתכסה. ואם כיסה בפח מתכת קטן מקצת מהאש, אינו מועיל.**

23) **ואפילו הובערה אה"כ שרי. באופן שהובערו הגחלים קודם הנחת הקדירה, אינה נחשבת כאש קטומה. וכשהובערה לאחר הנחת הקדירה, מותר גם ליטלה ולהחזירה לכירה.**

[ס"ק יט]

31) **מותר להשהות על כירה שהוסקה בקש וגבבא, אפי' אינה גרו"ק, דמייד שכלה השלהבת כלה הגחלת. בזמנינו נוהג גזירת 'שמא יחתה' בכיריים של גז, דהיא פעולה רגילה וקלה, ואינו דומה לקש וגבבא.**

[ס"ק כב]

33) **מהרמב"ם משמע שבקש וגבבא אסור בתנור רק כשאינו גרוף, ויש להקל. ויש שהחמירו.**

[ס"ק כג]

34) **אסור לסמוך לתנור כשהיד סולדת בו. ואם אין ה"ס, מותר אפי' על גביו. נח' באופן שחום התנור י"ס והתבשיל הניתן עליו לא יגיע לכך, האם תלוי בחום התנור או בחום התבשיל.**

35) **אם אין ה"ס בו מותר ליתן אפי' על גביו וכן בתוכו, דאין נחשב תנור שהוסק כלל.**

[ס"ק כה]

36) כופה הוא מקום צר והחום מתקבץ בו ביותר. וכשחללו רחב ככירה ומחציתו מכוסה מלמעלה כדי שפיתת קדירה אחת, דינו ככירה.

[ס"ק כה]

37) תנור של נתומין טוב להחמיר לדונו כנתור ויש שהקילו. תנורי חשמל שבזמנינו דינם ככירה. וחלוקים מהתנורים של אז שפתחיהם מהצד, וכן כשמכבים מצטננים מהר.

[ס"ק לא]

38) אם שכה ושהה תבשיל שלא התבשל כ"צ, אסור עד מוצ"ש. ואינו דומה לשוגג שבישיל, שבמקום הצורך מקילים לא לאסור התבשיל, דכאן אסור שלא ישהה במזיד ויאמר ששגג. [ס"ק לה]

41) אם החזירו ישראל אסור אם מצטמק ויפה לו. באופן שהצטמק כ"צ והחזירו כדי שלא יצטנן, יתכן שמותר לאוכלו אפי' כשהחזירו במזיד.

42) המג"א פסק שלאחרים מותר. ב"ב דינם כמותו דנתבשל אף עבורם. ויש שאסרו אף לאחרים, וי"א שכן הלכה.

[ס"ק לו]

43) אם מצטמק ורע לו בדיעבד מותר, דלא נהנה. ואפי' שנהנה שהתבשיל חם, אי"צ להמתין שיצטנן. תבשיל צונן שהחזירו והתחמם, נחשב שהשתבח ואסור אפי' החזירו בשוגג, אפי' אם חזר והצטנן, ויש חולקים.

[ס"ק לו]

44) וי"א שכשהתבשל כמאכל ב"ד, אין לחוש שיחתה. מותר להשהות תבשיל שהתבשל והצטנן, ואין חשש שיחתה כדי שיתחמם. ונח' האם לסוברים שיש בישול אחר בישול בלח שהצטנן יש איסור 'שהיה' או לא.

45) אי"צ להתות אלא כשעדיין לא הגיע למאכל ב"ד. אך כשהתבשיל עתיד להתבשל עד השקיעה כב"ד, מותר לכתחילה להשהותו אפי' אם קיבל שבת מקודם, ויש חולקים וסוברים שתלוי בקבלת שבת. ויש להסתפק שהזמן שרגיל כל הציבור לקבל שבת נחשב כשקיעה.

[ס"ק לה]

46) כשהתבשל כמאכל ב"ד, י"א הצי בישול, וי"א שליש בישול. נח' באופן שבו משערים את מחצית הבישול, האם באיכות או בזמן הבישול. אם כבר ראוי לאכילה, אי"צ לחשב אם הגיע למחצית בישולו. תבשיל שאף לאחר מחצית בישולו לא ראוי לאכילה, מחמירים ונחשב כלא התבשל כמאכל ב"ד.

[ס"ק מא]

47) ולא הוזכרה גרו"ק אלא כשהתחיל להתבשל ולא הגיע לב"ד. ואם הגיע למאכל ב"ד גם במצטמק ויפה לו מותר לי"א.

[ס"ק מד]

48) שכה ושהה תבשיל שלא הגיע לב"ד, אסור. ואם הגיע לשיעור זה קודם צאה"כ, אע"פ שבבירה"ש לא הגיע יש לצדד שבדיעבד לא נאסר.

[ס"ק מז]

49) הטמנה ששולי הקדירה בגחלים, לכו"ע אסור. כיריים שבזמנינו שהקדירה מונחת ע"ג האש ולא ע"ג גחלים, אין נחשב הטמנה גם לדעת השו"ע דאין זה הדרך, וצ"ע למעשה. להניח קדירה ע"ג קדירה, לכו"ע אין נחשב הטמנה, דאינו כגחלים שדרך להתפשט לצדדים. ולכן שהיית קדירה ע"ג פח או פלטה חשמלית אינו נחשבת הטמנה, אך יש מבארים שע"ג מיחם נחשב הטמנה במקצת, ויש לדון.

[ס"ק מה]

50) שהיא מגולה, היינו שאין מכסה עליה בבגדים מלמעלה. יש משמעות שאם כל דפנות הקדירה מכוסות, נחשב כהטמנה במקצת אם פיה מגולה, דלא כהפמ"ג. אך לענין הטמנה בחול, אם מעמיד את הקדירה עד חציה בתוך החול נחשב כהטמנה במקצת, ומשמע שאם יש רוב נחשב כהטמנה בכולה אפי' שלא כל הקדירה מכוסה. ולהלכה אם הקדירה מגולה בחלקה העליון או התחתון בשיעור חשוב, נחשב כהטמנה במקצת, ויש חולקים וסוברים שאם רוב הדפנות מכוסות, נחשב כהטמנה בכולה. י"א ששיעור גילוי היקף הקדירה כדי שלא יחשב כהטמנה בכולה אלא כהטמנה במקצת, הוא באופן שהגילוי הוא ברוב היקף הקדירה.

[ס"ק נב]

59) כירה שאינה גרו"ק אסור להחזיר הקדירה. וכשרק מטה אותה על צידה, נחשב כנטילה והחזרה אף אם לא הסירה מהאש, משום שמא יחתה. עבר והחזיר, חייב לסלקה דהאיסור 'חזרה' תלוי בשהיית הקדירה על האש ולא במעשה החזרה. (ולפי הטעם בחזרה במיחזי כמבשל יש לדון אם צריך להוריד.) מותר להעביר קדירה שהייתה מונחת בשוגג ע"ג כירה שאינה גרו"ק לגרו"ק.

60) וכן בתנור אפי' אינו גרו"ק. תנורי חשמל בזמנינו, דינם ככירה, ואסור להחזיר ע"ג, דהוא כאינו גרו"ק.

[ס"ק נג]

61) כירה גו"ק אפי' בשבת מותר להחזיר את הקדירה, ואין בכך עשיית אוהל, כיון שאינו מעמיד גם את המחציות.

[ס"ק נה]

63) כל זמן שהיא עודה בידו, שלא הסיר הקדירה מידו עד שיחזירנה. כשהניחה ע"ג קרקע ולא סילק ידו, נח' האם נחשב כעודה בידו. כשלא הניח לגמרי, אלא חלק מוגבה באויר, נחשבת כעודה בידו.

[ס"ק נו]

65) בעת הצורך יש לסמוך להקל להחזיר אף שהסירן מידו. יש מקילים אף באופן שהניח ע"ג ספסל ואין דעתו להחזירה. ונח' באופן שחשב בטעות לא להחזיר את הקדירה, האם נחשב כנטלה ע"ד להחזירה ויש להקל ולהחזירה, או לא. באופן שהאש שתחת הקדירה כבתה, נח' האם נחשב כאילו נטלה ע"ד להחזירה, ומותר להעבירה לכירה אחרת, או שנחשב כהונח ע"ג הקרקע, אא"כ הפח או הפלטה לא הצטננו ואפשר לחמם עליהם מאכל. קדירה המונחת ע"ג פלטה חשמלית שאינה קטומה, וכבה החשמל בשבת ותיקנוהו בהיתר, אם התבשיל לא הצטנן לגמרי נח' האם צריך להסירה באופן שהפלטה הצטננה. מי שחימם קדירה עם תבשיל מער"ש, ונתנה ע"ג הכיסוי המונח על האש ושכח להדליק את האש ונזכר בשבת, נחשבת העמדת הקדירה ע"ג הכיסוי כהעמדתה על האש, ומותר להעבירה לאש אחרת גו"ק באופן שאין בזה משום בישול.

[ס"ק סא]

73) כשהתבשיל אינו מבושל כ"צ שייך אחריו עוד בישול, ואסור. וכן בספק אם התבשל כ"צ, אסור להחזירו. ונח' לגבי עצמות עוף שמתרככות בבישול, האם יש איסור בבישולם ואיסור להחזירם, ונפק"מ לגבי ההבדל בין אותם שאינם רגילים ללעוס, לבין אלו שרגילים.

[ס"ק סב]

74) כשמבושל כ"צ מותר להחזיר אפי' לכירה אחרת, ואפי' הבלה מרובה מהראשונה. וכשהייתה הקדירה ע"ג כירה שאינה י"ס, נחשב כהנחה בתחילה גם כשהתבשיל עדיין י"ס, ואסור.

75) היתה טמונה בשאינו מוסיף הבל, ובשבת מושיבה לכירה או להיפוך, אסור דהוא פעולה חדשה. מותר ליתן קדירה הסמוכה לכירה ע"ג הכירה. בב' קדירות מונחות זעג"ז ונטלן, אסור להחזיר הקדירה העליונה ע"ג קדירה ריקנית שעל האש, דחשיב כהנחה בתחילה. מותר להעביר חלק הקדירה (שע"ג פח על אש) שאינו על האש (כשמקצת הקדירה על האש) כנגד האש. וכן נח' כשאינה כנגד האש אפי' קצת, האם מותר להעבירה כנגד האש ממקום שהי"ס, או שאי"צ י"ס, ומותר רק אם במקום הראשון אפשר לחמם תבשיל שתהיה מכך תועלת. מותר לתת קדירה בתחילה למקום שהי"ס, כשא"א לחמם במקום זה בי"ס. מותר בשבת להסיר כיסוי שעל האש, שיש ע"ג קדירה, כדי שהקדירה תהיה על האש עצמה, דגם כך נחשב מונח ע"ג האש ואין זה שינוי, אך יזהר לא להגביה הקדירה כשמסיר הכיסוי. (והסתפקו באופן שהתבשיל לא היה מבושל בבירה"ש, האם הפח נחשב כמוקצה.)

[ס"ק סה]

76) כשלקח הקדירה משחשיכה אפי' הניחו ע"ג קרקע, ואפי' לא היה דעתו להחזיר, מותר. אך כשהניח ע"ג קרקע ולא היתה דעתו להחזירה, לא נהגו להקל. ומהמ"ב משמע שגם בזה הקילו.

[ס"ק סז]

78) אין מצוי שהקדירה תהיה רותחת מהחום וע"כ אין לפקפק בזה. י"א שמאחר שמבואר בגמ' שאין מחזירים גם בשבת, אין להקל עד שידע שהתנור נצטנן והשומן לא יבוא לידי י"ס. וכשהי"ס בתוך התנור וכ"ש כשיש גחלים בוערות או עוממות, אסור להחזיר אף למקום שאין י"ס. אך אם נהגו אין מוחים.

[ס"ק עג]

85) כל זמן שלא נתבשל כ"צ נוטלה ומחזירה. יש משמעות סמוך לשבת מותר להחזיר הקדירה אף כשהתבשל כמאב"ד, דכיון שמחמירים שיש בישול כשלא התבשל כ"צ, לא נזוירים שמא יחזיר בשבת.

86) ויש מחמירין גם אם נטלה שלא להחזירה לשאינה גרופה. וקדירה שיש בה בשר חי, לכו"ע מותר להחזיר סמוך לשבת.

[ס"ק עז]

88) כשלא הצטנן לגמרי מותר לסמוך אפי' בשבת. יש משמעות שבשבת מותר אף לסמוך לכתחילה לכירה, וע"י היכר מותר אף לכתחילה. אך מבירה"ל משמע שאסור.

Advertisement for 'Mesila' featuring the text 'אם אין קמח אין תורה' (If there is no flour, there is no Torah) and contact information: 02-5000475 | info@mesila.org